

SAMARQAND VILOYATI BO'YICHA XIZMATLAR SOHASINI KICHIK BIZNES ASOSIDA RIVOJLANTIRISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Ulmasova Oygul Baxtiyorovna

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti mustaqil ilmiy - tadqiqotchisi

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar: Kichik biznes, samarqand viloyati, biznesni rivojlantirish, samaradorlik, davlat qo'llab-quvvatlashi.

Annotatsiya

Ushbu maqola Samarqand viloyatida kichik biznesni rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish masalalarini yoritadi. Viloyat iqtisodiyotida kichik biznesning tutgan o'rni, uning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar va mavjud muammolar tahlil qilinadi. Shuningdek, kichik biznes subyektlarining faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat dasturlari, moliyaviy ko'mak va infratuzilmani yaxshilashga qaratilgan tavsiyalar muhokama qilinadi. Maqola kichik biznesni samarali boshqarish strategiyalari va innovatsion yondashuvlar orqali uning iqtisodiy o'sishiga hissa qo'shish usullarini ochib berishini izlandim.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2025 LWAB.

KIRISH: Samarqand viloyati O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy jihatdan muhim hududlaridan biri bo'lib, unda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotning asosiy drayverlaridan hisoblanadi. 2024-yilning yanvar-iyun oylarida viloyatda kichik biznes subyektlarining chakana savdo aylanmasi 11 839,5 milliard so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 13,9% ga oshgan. Bu esa viloyatdagi jami chakana savdo aylanmasining 85,2% ini tashkil etadi.

Shuningdek, 2024-yilning yanvar-noyabr oylarida viloyatda 6 367 ta yangi kichik biznes subyekti tashkil etilgan bo'lib, bu ko'rsatkich yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar sohasida 774 taga, axborot va aloqa sohasida esa 320 taga yetgan.

Biroq, kichik biznesni rivojlantirish jarayonida ayrim muammolar ham kuzatilmoqda. Masalan, "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturi doirasida kredit resurslaridan foydalanish darajasi past bo'lib, 2024-yil 1-aprel holatiga dasturda ishtirok etish uchun kelib tushgan 12 990 ta arizadan atigi 287 tasiga (2,2%) kredit mablag'lari ajratilgan. Shu sababli, viloyatda kichik biznesni rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlarini takomillashtirish, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, infratuzilmani yaxshilash va innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarur. Bu esa iqtisodiy o'sish va aholi bandligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning viloyat iqtisodiyotidagi o'rni va ahamiyatini yanada chuqurroq anglash uchun quyidagi videoni tavsiya etamiz:

Samarkand viloyati O'zbekistonning tarixiy, iqtisodiy va madaniy markazlaridan biri bo'lib, unda turizm, qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohasida bir qator rivojlanish potentsiali mavjud. Mazkur maqolada Samarkand viloyatida xizmatlar sohasini kichik biznes asosida rivojlantirish va samaradorligini oshirishning turli yo'nalishlari, bu boradagi mavjud muammolar va ularni hal etish

yo'llari haqida so'z yuritiladi

Xizmatlar sohasining ahamiyati. Xizmatlar sohasiga turli xil xizmatlar kiradi: maishiy xizmatlar, transport, axborot va telekommunikatsiya xizmatlari, savdo, turizm va yordamchi xizmatlar. Xizmatlar sohasining iqtisodiyotdagi o'rni o'sib bormoqda, chunki bu soha aholining turmush darajasini yaxshilash, yangi ish o'rinlarini yaratish, kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, Samarqand viloyatida xizmatlar sohasining kengayishi, viloyatning turizm salohiyati va aholisining iste'dodlari bilan bog'liq.

Samarkand viloyatidagi xizmatlar sohasining holati. Turizm: Samarqand, o'zining tarixiy yodgorliklari va madaniy merosi bilan jahon bo'ylab mashhur bo'lib, yil sayin ko'plab turistlarni jalb qiladi. Buning natijasida mehmonxona, restoran, transport xizmatlari kabi kichik biznes turlari rivojlanmoqda.

Maishiy xizmatlar: Aholining turmush darajasining o'sishi, ayniqsa shaharlarda, maishiy xizmatlarga talabni oshirdi. Bu esa kosmetika, tikuvchilik, uy-joy ta'mirlash, tibbiy va sanitar xizmatlar kabi kichik bizneslarning shakllanishiga yordam berdi uy-joy ta'miri va mebel kichik tadbirkorlar uy-joy ta'mirlash, mebel yasash va ularni sotish kabi xizmatlarni taqdim etmoqda. Buning uchun ko'plab startaplar va yangi bizneslar tashkil etilgan.

Kosmetika va salonlar ayollar va erkaklar uchun kosmetika, soch turmagi, manikyur, pedikyur kabi xizmatlar ham kichik biznes tarmog'ida o'smoqda.

IT va axborot texnologiyalari: Mahalliy aholi uchun kompyuter, internet va telefon xizmatlari orqali turli online xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlari mavjud. Shuningdek, startaplar va IT kompaniyalari soni ortib bormoqda, zamonaviy texnologiyalar kichik biznesni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Onlayn xizmatlar, raqamli to'lov tizimlari, mobil ilovalar orqali xizmatlarni taqdim etish – bu kichik biznesni samarali va raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

Tadqiqot va usullar.

Transport xizmatlari: Samarali transport tarmoqlari va yangi yo'nalishlarni yaratish orqali kichik bizneslar ko'plab odamlarni ish bilan ta'minlamoqda chki va xalqaro transport yo'lovchi tashish xizmatlari, ayniqsa turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Kichik transport kompaniyalari turistlarni shaharlarga olib kelish va ularni turistik joylarga tashish bo'yicha xizmatlar ko'rsatmoqda.

Taksi va onlayn servislar: Yangi texnologiyalar, ayniqsa, mobil ilovalar orqali taksi xizmatlari va onlayn transport (masalan, Uber, Bolt) keng tarqalmoqda. Bu kichik biznesning rivojlanishiga yordam beradi.

Dasturlar va grantlar: O'zbekiston hukumati kichik biznesni rivojlantirish uchun turli dasturlar va grantlar taqdim etmoqda. Samarqand viloyatida ayniqsa turizm, xizmatlar va maishiy xizmatlar sohasiga qaratilgan moliyaviy yordamlar mavjud. Bunda kichik tadbirkorlar davlat tomonidan taqdim etiladigan imtiyozlardan foydalanishlari mumkin, kichik biznes uchun imtiyozli kreditlar kichik biznesni rivojlantirishga qaratilgan davlat kreditlari va grantlar mavjud.

Soliq imtiyozlari kichik biznes uchun soliqlarni kamaytirish, yengilliklar yaratish orqali ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash.

Mahalliy resurslar: Samarqand viloyatining o'ziga xos tabiiy va madaniy resurslari, mahalliy mahsulotlar, hunarmandchilik va turizmning rivojlanishi kichik bizneslar uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Ko'rgazmalar va yarmarkalar: Viloyatda o'tkaziladigan ko'rgazmalar va yarmarkalar kichik biznesni targ'ib qilish, mahsulot va xizmatlarni ommalashtirish uchun yaxshi imkoniyat yaratadi.

O'quv kurslari va treninglar: Kichik biznes egalari va xodimlari uchun turli treninglar va o'quv

kurslari tashkil etilmoqda, bu esa ularning kompetensiyasini oshirib, samarali ish faoliyatini yuritishlariga yordam beradi.

Bilamizki xar bir joyda imkoniyatlar va rivojlanishlar borligi tabiiy xolat biroq shu bilan birga kamchiliklari xam mavjud. Misol uchun

Kapital yetishmovchiligi: Kichik bizneslarning rivojlanishiga eng katta to'siq kapital yetishmasligi hisoblanadi. Bu muammoni hal qilish uchun kichik biznesga imtiyozli kreditlar va grantlar ajratish, hamda investitsiyalarni jalb qilish zarur.

Raqobatning kuchayishi: Kichik biznes uchun raqobatning oshishi ham muammo bo'lishi mumkin. Bu masalani hal etish uchun biznes egalari xizmat sifatini yaxshilash, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va marketingni kuchaytirishlari kerak.

Mulohazalar.

Raqobatning kuchayishi: Kichik biznes uchun raqobatning oshishi ham muammo bo'lishi mumkin. Bu masalani hal etish uchun biznes egalari xizmat sifatini yaxshilash, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va marketingni kuchaytirishlari kerak.

Infratuzilma muammolari: Ba'zi hududlarda transport va kommunikatsiya infratuzilmasining yetarli bo'lmasligi kichik bizneslarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Samarqand viloyatida ushbu masalani hal etish uchun infraqurilma loyihalariga investitsiyalar jalb qilinishi lozim.

Quyidagi keltirilgan kichik biznesni bishlash uchun muammolari va bunday to'siqlar bo'lishi tabiiy xar bir biznesda to'siqlar bo'ladi.

Xalqaro hamkorlik: Samarqand viloyatidagi kichik bizneslar xalqaro bozorlarga chiqish uchun hamkorlik qilishlari mumkin. Bu esa nafaqat mahsulot va xizmatlarning eksportini oshiradi, balki viloyat iqtisodiyotiga yangi investitsiyalar kiritadi misol uchun, oziq ovqat bozorlari Samarqand bo'ylab juda ko'p uchratishingiz mumkin xar bir kichik biznesni boshlaydigan odam bir xil turdagi mahsulotni shu bozorga olib kirishi mumkin chet eldan (mevalar, qurutilgan mevalar, tropik mahsulotlar) va bilamizki Samarqand viloyatiga ko'plab turistlar tashrif buyurishadi va shu turistlarga biz o'zimizni maxaliy mahsulotlarni ko'rsatish imoniyati mavjud bo'ladi va o'zimiz yetishtirayotgan mahsulotlarimizni taklif qilishimiz mumkin bu esa xar bir tadbirkor uchun yaxshi imkoniyat.

Ichki biznesni yo'lga qo'yish, Samarqand viloyatida ko'lab universtet va institudlar mavjud bo'lib xar birida ko'plab talabalar mavjud va shu universtetlar yonidan oshxona xizmatiniyo'lga qo'yish yaxshi kichik biznes turi bo'ladi negaki xar talabalarning ko'p qismi tushlikni oshxona, choyxonalarda qilishadi bu xam yaxshi daromad olib kelishi mumkin bo'lgan kichik biznes turi va yana bir kichik biznes turi mavjud universtetlar yonidan turli xil kampiyuter xizmat ko'rsatish servezni yo'lga qo'uish mumkin, ko'plab talabalar o'zining mustaqil talimlari va boshqa turli xil kampiyuter xizmatlarini siz orqali amalga oshiradilar.

Samarqand viloyatida axoli soni ko'p shu bilan birga birlamchi extiyojlar uchun xam extiyojlar yetarlicha agarda kichik tadbirkor

Birlamchi extiyojlarni qondirish uchun xar bir inson birinchi navbatda non sotib olishadi va tadbirkor nonvoyxonani ishga tushurish yaxshi g'oya xar doim issiq tandir noniga talab yuqori bo'lgan misol uchun ko'p qavatli binolarni yonida ochish yaxshi fikir negaki ko'p qavatli uylarda tandirda non yopish imkoniyati deyarli yo'q va shu yerda istiqomat qilayotgan axolilarning issiq nonga talabi yanada ortadi va nonvoyxona ochgan tadbirkor uchun bu yaxshi daromatli kichik biznes bo'lishi mumkin.

Xulosalar.

O'quv markazlar: Samarqand viloyati bo'ylab 16 ta tuman bor va xar bir tumanda ta'limga bo'lgan talab yildan yilga ortib bormoqda va bu xar bir tuman va qishloqlarda o'quv marka ochish uchun yaxshi

kichik biznes turi xisoblanadi negaki xar bir tumanga o'quv markazga ta'lim olish uchun ko'plab yoshlar qishloqdan kelishadilar agarda qishloqlarga yaqin joydan yoki qishloqlardan o'quv markaz foliyatini yo'lga qo'ysa xar bir ilimga talabchan abituriyent yo'li uzoq joyga emas yaqin joyga borishni avzal ko'radi bu ular uchun ko'p afzaliklarni beradi misol uchun yo'l xaqi, ko'p vaqt ketishi borib kelish uchun buning uchun bir necha talablarni o'z ichiga oladi masalan sifatli ta'lim berish va malakali o'qtuvchilarni o'quv markazga jalb etish va eng muhim jihatlaridan biri sharoit ni yaxshiligi qishda issiq va shinam xonalar zamonaviy o'quv qurollari bilan jihozlangani muhim ro'ni o'ynaydi.

Kansalting xizmati: Samarqand viloyati shaxar markazi yoki tuman markazlari judda gavjum bo'ladi va xar bir yo'nalish bo'ylab talablar juda yuqori shu jumladan kansalting xizmatlariga xar bir chet elda o'qish isatgi borlar yoki ishlash istagi borlar ko'pchilikni tashkil qiladi va ularning ko'pchiligiga kansalting xizmati zarur bo'ladi agarda kampiyuterni yaxshi tushunadigan va xorijiy tillarni yaxshi biladigan tadbirkor uchun bu juda yaxshi imkoniyat chunki xar bir mijoz bilan ishlagan payti to'g'ridan to'g'ri chet el universtetlari yoki ish beruvchilar bilan shartnoma qilish kerak va tabiiyki bu o'zbek tilida emas ingiliz yoki rus tili va yana bir qancha tillarni talab qiladi va shu tillarda so'rov xatlari takliflar yuboriladi shuning uchun til bilishlik muhim va kansalting xizmatlaridan keladigan daromatlar kichik biznes uchun yetarli bo'lishi mumkun.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Samarqand viloyati tadbirkorlari vebsayt: <https://www.svt.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi Samarqand viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji bo'yicha hisobot. Rasmiy veb-sayt: [samstat.uz](https://www.samstat.uz) (<https://www.samstat.uz/>)
3. Adam Smit – "The Wealth of Nations" (Xalqlar boyligi): Bozor iqtisodiyoti va erkin tadbirkorlikning asosiy tamoyillarini yoritib beradi.
4. Joseph Schumpeter – "Capitalism, Socialism and Democracy" (Kapitalizm, sotsializm va demokratiya): Innovatsiya va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali iqtisodiy o'sish haqida bahs yuritadi.
5. Milton Friedman – "Free to Choose" (Erkin tanlash): Xususiy sektorni rivojlantirish va davlatning iqtisodiyotdagi roli haqida. Muhammad Yunus – "Banker to the Poor" (Qashshoqlarga bankir): Kichik biznesni moliyalashtirishda mikro kredit tizimini joriy etish tajribasi.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2024). Samarqand viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji bo'yicha hisobot. Rasmiy veb-sayt: [samstat.uz](https://www.samstat.uz) (<https://www.samstat.uz/>)
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari. (2023-2024). Kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha huquqiy-huquqiy asoslar. Rasmiy manba: lex.uz (<https://lex.uz/>)
8. Olim, m., & baxtiyorovna, u. o. (2023). kichik biznesni rivojlantirishda xorijiy davlatlar tajribasi. *the journal of economics, finance and innovation*, 758-766.
9. Olim, m., & bakhtiyorovna, u. a. (2023). the importance of small industry zones in the development of regions. *the journal of economics, finance and innovation*, 218-224.
10. Baxtiyorovna, u. o. (2024). raqamlashtirishning tadbirkorlik va kichik biznesni rivojlantirishiga ta'sirini baholash. *journal of innovations in scientific and educational research*, 7(2), 177-182.
11. Baxtiyorovna, u. o., & ablakulovna, x. n. (2024). global oziq ovqat xavfsizligini ta'minlashning iqtisodiy holati. *journal of innovations in scientific and educational research*, 7(2), 166-170.
12. Baxtiyorovna, u. o. (2024). kichik biznesni rivojlantirish qambag'allikni qisqartirish yuli. *journal of innovations in scientific and educational research*, 7(2), 171-176.

13. Bakhtiyarovna, u. o., & ablakulovna, n. k. (2024). small business development is the way to reduce poverty. boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali, 4(3), 108-111.
14. Bakhtiyarovna, u. o., & ablakulovna, n. k. (2024). reducing poverty and the causes that cause it. boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali, 4(3), 86-90.
15. Baxtiyorovna, u. o., umarovna, x. m., muxriddin o'g'li, i. k., & negmatovich, k. u. (2024). iqtisodiyotni rivojlantirishda kichik biznesning rolini oshirish. boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali, 4(3), 91-97.
16. Ulmasova O.B, Nizomiddinov SH, Qurbonaliyev . (2025). Samarqand Viloyatida Kichik Biznesni Rivojlantirish Va Samaradorligini Oshirish 51-54.